

VOJTÍŠEK Jan

Testamenty a testamentární praxe v kolínských městských knihách 1376-1401

Diplomová práce

Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav českých dějin

Praha 2011, 153 str. rkp.

Posudek vedoucího diplomové práce

Studium městských knih patří k náročným a obtížným, o to více však záslužným tématům, které v poslední době začíná přitahovat zintenzivnělý zájem historiků. Diplomant si v návaznosti na své seminární zájmy (středověké osídlení Libicka, tj. širšího Poděbradska a Kolínska) zvolil předhusitské městské knihy města Kolína nad Labem, částečně sice již před léty studované (prof. Václav Vojtíšek), nicméně stále v sobě skrývající bohatý informační potenciál. V rámci svého výzkumu se zaměřil na jeden specifický výsek městské problematiky, a sice na otázku testamentů. I tady již medievistické studium najmě za poslední desetiletí zaznamenalo výrazný posun a práci k tématu (nejen městských testamentů) přibývá, praxe jednotlivých měst (odlišnosti v právních okruzích) však mohla být různá, takže každá jednotlivá solidně podniknutá analýza opřená o zvyklosti určitého města představuje celkové obohacení.

Záměru diplomové práce odpovídá celková struktura. Úvodní kapitola patří dějinám města Kolína do husitské revoluce a je koncipována s ohledem na lepší pochopení „testamentárních“ i jiných souvislostí, o nichž se dále pojednává. V následné části Jan Vojtíšek hodnotí kolínské městské knihy a klade je do širších souvislostí městské písemné produkce předhusitského období. Třetí kapitola je zaměřena k problematice testamentů jako takových, s historiografickým úvodem hlavně k francouzské literatuře, která má právě v tomto ohledu co říci. Důraz je přirozeně kladen na městské testamenty se zohledněním diskusí, které v současnosti probíhají a v nichž se střetávají různé pohledy a koncepce. Možná se jen mělo alespoň připomenout, že testamentární praxe má v Čechách starší tradice, sahající ještě do „knížecího“ období.

Jádro práce spatřuji ve čtvrté kapitole, v níž diplomant sleduje dědickou praxi uplatňovanou v Kolíně v závěru 14. století. Nabízí se srovnávání a porovnávání s výsledky z jiných měst, jichž v poslední době přibývá, i proto shledávám Vojtíškovy postřehy a závěry za důležité právě ve vztahu k otázkám širší povahy, tj. k otázkám společného a specifického v dědických řízeních českých měst předhusitského období. Pátá kapitola se koncentruje spíše na „technické“ záležitosti, za jakých podmínek se poslední vůle zapisovaly do městských knih. Jan Vojtíšek uvádí modelové příklady s doprovodným komentářem, zajímavé pro nás jsou pak zejména ty, které nějak vybočují z obvyklých schémat (vydědění, ustanovení o vdovách apod.). Na tuto kapitolu vcelku plynule navazuje šestá část, věnovaná „dědické strategii“ testátorů. Projevům zbožnosti, tak jak se projevují v sepsáních poslední vůle, je věnována sedmá kapitola (lze jen podotknout, že i tyto otázky jsou dnes diskutovány).

Po závěrečném shrnutí, v němž Jan Vojtíšek resumuje dosažené poznatky, následuje velmi cenný soupis kolínských měšťanských testamentů (celkem 198) s uvedením testátora, datem vydání (někdy pouze rok), s citací pramene (tj. té které městské knihy), uvedením jazyka (latina nebo němčina) a hlavně stručným regestem, což případným uživatelům otvírá

možnosti s tímto cenným pramenem samostatně pracovat. Předkládaná práce je vybavena všemi potřebnými náležitostmi (anglický abstrakt, seznamem pramenů a literatury aj.) a jako celek podstatně rozšiřuje naše zatím stále dost skromné poznatky jak o městských knihách předhusitského období, tak zvláště o jejich propojení s testamenty.

Z těchto důvodů proto rád doporučuji, aby diplomová práce Jana Vojtíška *Testamenty a testamentární praxe v kolínských městských knihách 1376-1401* byla úspěšně obhájena.

Praha, 5. srpna 2011

prof. PhDr. Josef Žemlička, DrSc.